

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง แก้ไขชื่อมาตรฐานสินค้าเกษตร ที่เป็นมาตรฐานทั่วไป
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑

โดยที่มาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑ ได้บัญญัติให้มาตรฐานสินค้าเกษตรที่คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑ ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นมาตรฐานทั่วไปตามพระราชบัญญัตินี้

คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในคราวประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ได้มีมติเห็นชอบให้แก้ไขชื่อมาตรฐานสินค้าเกษตรดังกล่าว ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ ประกอบมาตรา ๗ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงให้แก้ไขชื่อมาตรฐานสินค้าเกษตร ที่เป็นมาตรฐานทั่วไป รวม ๑๒๔ รายการ โดยมีรายละเอียดตามบัญชีแนบท้ายประกาศนี้ ดังต่อไปนี้

๑. แก้ไขชื่อจาก “มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ” เป็น “มาตรฐานสินค้าเกษตร”
๒. แก้ไขชื่อย่อจาก “มกอช.” เป็น “มกช.”

ประกาศ ณ วันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒

(นายธีระ วงศ์สมุทร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำเนาถูกต้อง

ศิริฉวี ๒.๑๕๗๖

(นางจิระพันธ์ ช.เจริญยิ่ง)

นักจัดการงานทั่วไป ระดับชำนาญการ

มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

มกอช. 7015-2549

THAI AGRICULTURAL COMMODITY AND FOOD STANDARD

TACFS 7015-2006

ปลาทูน่าและโบนิโตในภาชนะบรรจุปิดสนิท

CANNED TUNA AND BONITO

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ICS 67.120.30

ISBN 974-403-421-1

มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

มกอช. 7015-2549

THAI AGRICULTURAL COMMODITY AND FOOD STANDARD

TACFS 7015-2006

ปลาทูน่าและโบนิโตในภาชนะบรรจุปิดสนิท

CANNED TUNA AND BONITO

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ถนนราชดำเนินนอก เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

โทรศัพท์ 0 2283 1600 www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 123 ตอนที่ 131 ง

วันที่ 21 ธันวาคม พุทธศักราช 2549

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจพิจารณา ร่างมาตรฐานอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง

1. รศ.ประเสริฐ สายสิทธิ์	ประธานอนุกรรมการ
2. ผู้แทนกองตรวจสอบรับรองมาตรฐานคุณภาพสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ กรมประมง (นางกิ่งเดือน สมจิตต์ นางสาวรุ่งนภา ว่องไวไพโรจน์)	อนุกรรมการ
3. ผู้แทนกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ (นางสาวปิยะนาถ ลีวิวัฒน์)	อนุกรรมการ
4. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (นางปาริฉัตร ฐิตวิวัฒนกุล)	อนุกรรมการ
5. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (นางพิมพ์พร บุญสว่าง นางสาวนิรัชรา เต็มกุศลวงศ์)	อนุกรรมการ
6. ผู้แทนสำนักมาตรฐานสินค้าและระบบคุณภาพ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (นางอรทัย ศิลปภาพพร)	อนุกรรมการ
7. ผู้แทนสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (นางสาววิลาวัลย์ พงษ์พิทักษ์ นางปารมี เพ็งปรีชา)	อนุกรรมการ
8. ผู้แทนกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (นายปรีดา บุรณะวัฒนา)	อนุกรรมการ
9. ผู้แทนสมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป (นางสุภาพรณ บрилเลียนเตส)	อนุกรรมการ
10. ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ (เฉพาะคราวประชุม) (10.1 นายศุภเสกข์ ลีลังกูร 10.2 นางกนกพร ตากแสง 10.3 นายสมศักดิ์ สมितिเศรษฐ์)	อนุกรรมการ
11. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (นางอุษา บำรุงพีช)	อนุกรรมการและเลขานุการ
12. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (นางสาวจิตรลดา บุญเจริญ)	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

(2)

ประเทศไทยสามารถส่งออกผลิตภัณฑ์ปลาทูน่าและโบนิโตในภาชนะบรรจุปิดสนิท และเนื้อปลาทูน่าและโบนิโตในรูปแบบ loin แซ่แข็ง เป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยส่งออกปลาทูน่าและโบนิโตปริมาณ 468,621 ตัน เป็นมูลค่า 46,538 ล้านบาท กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงเห็นสมควรจัดทำมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง ปลาทูน่าและโบนิโตในภาชนะบรรจุปิดสนิท เพื่อให้ผู้ผลิตใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและความปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค

มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาตินี้ กำหนดขึ้นโดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

1. CODEX STAN 70-1981, Rev.1-1995, Codex standard for canned tuna and bonito: Codex Alimentarius: Volume 9A-Fish and Fishery Products. 2nd ed. Joint FAO/WHO Food Standards Programme, FAO, Rome.
2. CAC/RCP 23-1979, Rev.2-1993, Recommended International Code of Hygienic Practice for Low-Acid and Acidified Low-Acid Canned Foods: Codex Alimentarius: Volume B1- Food Hygiene. 2nd ed. Joint FAO/WHO Food Standards Programme, FAO, Rome.

ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ :

ปลาทูน่าและโบนิโตในภาชนะบรรจุปิดสนิท

พ.ศ. 2549

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 2/2549 เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2549 มีมติเห็นชอบให้กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง ปลาทูน่าและโบนิโตในภาชนะบรรจุปิดสนิท เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพ การอำนวยความสะดวกทางการค้า และการคุ้มครองผู้บริโภค

ดังนั้น อาศัยอำนาจของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ซึ่งแต่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2545 จึงออกประกาศกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง ปลาทูน่าและโบนิโตในภาชนะบรรจุปิดสนิท ไว้ใช้เป็นมาตรฐานสมัครใจ ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ. 2549

(นายบรรพต หงษ์ทอง)

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ผู้อำนวยการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ประธานกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ปลาทูน่าและโบนิโตในภาชนะบรรจุปิดสนิท

1. ขอบข่าย

1.1 มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาตินี้ใช้สำหรับผลิตภัณฑ์ปลาทูน่าและโบนิโต ที่อยู่ในวงศ์ Thunnidae บรรจุในภาชนะบรรจุปิดสนิท ภาชนะดังกล่าวทำจากวัสดุที่เป็นโลหะหรือวัสดุอื่น ๆ ที่คงรูปอยู่ได้ เท่านั้นหลังกระบวนการให้ความร้อนเพื่อทำลายเชื้อจุลินทรีย์ที่เพียงพอในระดับอุตสาหกรรม (commercial sterilization)

1.2 มาตรฐานนี้ ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่มีน้ำหนักเนื้อปลาน้อยกว่า 50% ของส่วนประกอบทั้งหมด

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 ปลาทูน่าและโบนิโตในภาชนะบรรจุปิดสนิท (Canned tuna and bonito) หมายถึง ปลาทูน่าหรือโบนิโตที่ผ่านกระบวนการทำลายจุลินทรีย์ด้วยความร้อนที่เพียงพอในระดับอุตสาหกรรมในภาชนะบรรจุปิดสนิท

2.2 ภาชนะบรรจุปิดสนิท (hermetically sealed containers) หมายถึง ภาชนะบรรจุปิดผนึก เพื่อป้องกันไม่ให้อจุลินทรีย์เข้าไปในภาชนะระหว่างและหลังกระบวนการให้ความร้อนที่เพียงพอในระดับอุตสาหกรรม

3. คุณลักษณะ

3.1 ลักษณะของผลิตภัณฑ์

ปลาทูน่าและโบนิโตในภาชนะบรรจุปิดสนิท หมายถึง ผลิตภัณฑ์จากเนื้อปลาตามชนิดที่ระบุต่อไปนี้

- *Thunnus alalunga*
- *Thunnus albacares*
- *Thunnus atlanticus*
- *Thunnus obesus*
- *Thunnus maccoyii*
- *Thunnus thynnus*
- *Thunnus tonggol*

- *Euthynnus affinis*
- *Euthynnus alleteratus*
- *Euthynnus lineatus*
- *Katsuwonus pelamis* (syn. *Euthynnus pelamis*)
- *Sarda chilensis*
- *Sarda orientalis*
- *Sarda sarda*
- *Sarda velox*
- *Auxis thazard*
- *Auxis rochei*
- *Gymnosarda unicolor*

3.2 ลักษณะของกระบวนการผลิต

ผลิตภัณฑ์จะต้องผ่านกระบวนการทำลายจุลินทรีย์ด้วยความร้อนที่เพียงพอในระดับอุตสาหกรรม เพื่อให้อาหารปลอดภัยและเหมาะสมต่อการบริโภค

3.3 รูปแบบของผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์มี 5 รูปแบบ ดังนี้

3.3.1 ปลาชิ้นขนาดใหญ่ (solid) มีหนังหรือไม่มีหนัง (skin-on or skinless)

ทำจากเนื้อปลาที่ได้จากการตัดปลาตามขวาง บรรจุในภาชนะโดยให้ด้านตัดขวางขนานไปกับก้นภาชนะสัดส่วนของปลาชิ้นขนาดเล็ก หรือปลาชิ้นขนาดกลางจะต้องไม่เกิน 18% ของน้ำหนักเนื้อ (drained weight)

3.3.2 ปลาชิ้นขนาดกลาง (chunk)

ทำจากเนื้อปลาที่ตัดเป็นชิ้นที่ยังคงโครงสร้างของกล้ามเนื้อปลาอยู่ทุกด้านต้องมีขนาดไม่น้อยกว่า 1.2 cm เนื้อปลาที่มีขนาดเล็กกว่า 1.2 cm มีได้ไม่มากกว่า 30% ของน้ำหนักเนื้อ

3.3.3 ปลาชิ้นขนาดเล็ก (flake or flakes)

ทำจากเนื้อปลาที่ผสมกันที่ยังคงโครงสร้างของกล้ามเนื้อปลาอยู่ทุกด้านต้องมีขนาดเล็กกว่า 1.2 cm เนื้อปลาที่ขนาดเล็กกว่า 1.2 cm มีมากกว่า 30% ของน้ำหนักเนื้อ

3.3.4 ปลาชิ้นย่อย (grated or shredded)

ทำจากเนื้อปลาที่สุกแล้วและทำให้มีขนาดเล็ก สม่่าเสมอ แต่เนื้อปลาไม่แตกละเอียด

3.3.5 รูปแบบอื่นๆ

มีรูปแบบที่แตกต่างอย่างชัดเจน จากข้อ 3.3.1 ถึงข้อ 3.3.4

4. ส่วนประกอบ

4.1 ส่วนประกอบหลัก

เนื้อของปลาตามที่ระบุในข้อ 3.1 ซึ่งมีคุณภาพเหมาะสมแก่การจำหน่ายสดเพื่อการบริโภค

4.2 ส่วนประกอบอื่น

ของเหลวที่ใช้บรรจุและส่วนประกอบอื่น ๆ จะต้องมีคุณภาพในระดับที่ใช้สำหรับอาหาร (food grade)

5. ปัจจัยคุณภาพ

5.1 การเสื่อมคุณภาพ

ผลิตภัณฑ์ถือว่าเสื่อมคุณภาพ เมื่อผลการตรวจวิเคราะห์ค่าฮิสตามีนโดยเฉลี่ยของตัวอย่างเกิน 10 mg/100 g

5.2 คุณภาพของผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์จะต้องมีคุณภาพเป็นไปตามข้อกำหนดในมาตรฐานฯ นี้ ไม่พบข้อบกพร่องตามที่ระบุในข้อ 11

6. วัตถุเจือปนอาหาร

ชนิดและปริมาณวัตถุเจือปนอาหารและวัตถุแต่งกลิ่นรสธรรมชาติที่ใช้ใช้ในปลาทูน่าและโบนิโตในภาชนะบรรจุปิดสนิทให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อกำหนดของมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง วัตถุเจือปนอาหาร

7. สารปนเปื้อน

ชนิดและปริมาณสารปนเปื้อนในปลาทูน่าและโบนิโตในภาชนะบรรจุปิดสนิทให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อกำหนดของมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง สารปนเปื้อน

8. สุขลักษณะ

8.1 ต้องไม่พบสิ่งแปลกปลอมใด ๆ ที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค

8.2 ต้องปลอดจากเชื้อจุลินทรีย์ที่มีชีวิตและเจริญได้ในระหว่างการเก็บรักษาภายใต้สภาวะปกติ

8.3 ต้องไม่พบสารใดๆ รวมทั้งสารที่เกิดจากเชื้อจุลินทรีย์ในปริมาณที่ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ

8.4 ต้องไม่พบข้อบกพร่องที่ภาชนะบรรจุซึ่งทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่ปลอดภัยและไม่เหมาะสมต่อการบริโภค

8.5 ผลิตภัณฑ์ที่ครอบคลุมในมาตรฐานนี้ ควรผ่านการเตรียมและจัดการที่เหมาะสมตามข้อกำหนดการปฏิบัติว่าด้วยเรื่องหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับสุขลักษณะอาหาร (CAC/RCP 1-1969, Rev. 4-2003) และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

- (1) การปฏิบัติที่ดีในการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ เล่ม 1 ข้อกำหนดทั่วไป
- (2) การปฏิบัติที่ดีในการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ เล่ม 3 การผลิตสัตว์น้ำในภาชนะบรรจุปิดสนิท
- (3) หลักเกณฑ์สากลในการปฏิบัติว่าด้วยเรื่องสุขลักษณะของอาหารกระป๋องที่มีความเป็นกรดต่ำ และอาหารกระป๋องที่มีความเป็นกรดต่ำที่ผ่านการเพิ่มความเป็นกรดแล้ว (CAC/RCP 23-1979, Rev.2-1993)

9. เครื่องหมายและฉลาก

ให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและมาตรฐาน เรื่อง ฉลาก สำหรับอาหารที่ผ่านการบรรจุแล้ว (CODEX STAN 1-1985, Rev. 1-1991, 1999, 2001, 2004 และ 2005) และข้อกำหนดเพิ่มเติมดังนี้

- (1) ระบุชื่อให้ชัดเจนว่าเป็น “ทูน่า” หรือ “โบนิตโต” และอาจใช้คำนำหน้า หรือต่อท้ายด้วยชื่อสามัญของชนิดปลา หรือชื่อวิทยาศาสตร์ของปลาชนิดนั้น ทั้งนี้การระบุชื่อจะต้องเป็นไปตามกฎหมายและธรรมเนียมปฏิบัติของแต่ละประเทศที่ผลิตภัณฑ์นั้นวางจำหน่าย
- (2) ชื่อของผลิตภัณฑ์อาจจะเพิ่มคำที่แสดงคุณภาพหรือคำอธิบายลักษณะสีของผลิตภัณฑ์ เช่น คำว่า “white” ใช้ได้กับปลาบางชนิด
- (3) รูปแบบของผลิตภัณฑ์ ตามข้อ 3.3 จะต้องระบุอยู่ใกล้ชื่อผลิตภัณฑ์
- (4) ชื่อของแหล่งที่ใช้บรรจุจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของชื่อผลิตภัณฑ์
- (5) น้ำหนักสุทธิเป็น กรัม หรือ กิโลกรัม
- (6) เดือน ปี ที่ผลิต และ เดือน ปี ที่หมดอายุ
- (7) ชื่อและที่ตั้งของผู้ผลิต สำหรับอาหารที่ผลิตในประเทศ ชื่อและที่ตั้งของผู้นำเข้าและประเทศผู้ผลิต สำหรับอาหารนำเข้า
- (8) รุ่งการผลิต

ในกรณีที่ผลิตเพื่อการส่งออกโดยเฉพาะข้อ (5) ถึงข้อ (7) ให้เป็นไปตามข้อตกลงของประเทศคู่ค้า

10. วิธีวิเคราะห์และชักตัวอย่าง

10.1 การชักตัวอย่าง

การชักตัวอย่างในปลาหูนาและโบนิโตในภาชนะบรรจุปิดสนิทให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อกำหนดของมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง วิธีชักตัวอย่าง

10.2 วิธีวิเคราะห์

10.2.1 การตรวจสอบทางประสาทสัมผัสและทางกายภาพ

การตรวจสอบทางประสาทสัมผัสและกายภาพ ให้ตรวจสอบโดยบุคคลที่ผ่านการฝึกฝนมาโดยเฉพาะ โดยมีขั้นตอนการตรวจสอบทางประสาทสัมผัสและกายภาพเป็นไปตามข้อ 10.2.1.1 และมีวิธีวิเคราะห์ตามข้อ 10.2.1.2 ถึงข้อ 10.2.1.5 และแนวทางการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสสำหรับปลาและสัตว์น้ำมีเปลือกในห้องปฏิบัติการ (Guidelines for the Sensory Evaluation of Fish and Shellfish in Laboratories CAC/GL 31-1999)

10.2.1.1 ขั้นตอนการตรวจสอบทางประสาทสัมผัสและกายภาพ

- (1) ตรวจสอบด้านนอกภาชนะบรรจุอย่างละเอียดเพื่อหาข้อบกพร่องในเรื่องลักษณะที่ผิดปกติของภาชนะบรรจุ หรือฝาภาชนะบรรจุ
- (2) เปิดภาชนะบรรจุตรวจสอบสภาพภายในของภาชนะบรรจุ และชั่งน้ำหนักผลิตภัณฑ์ตามวิธีการในข้อ 10.2.1.2 และข้อ 10.2.1.3 หรือ 10.2.1.4
- (3) นำผลิตภัณฑ์ออกจากภาชนะบรรจุ อย่างระมัดระวังและวิเคราะห์รูปแบบของผลิตภัณฑ์ตามวิธีการในข้อ 10.2.1.5
- (4) ตรวจสอบคุณลักษณะการเปลี่ยนสี ตรวจสอบหาลิ่งแปลกปลอม และผลึกใสของ struvite crystals หากตรวจพบก้างปลาที่ยังแข็งอยู่ แสดงว่าผลิตภัณฑ์นั้นผ่านการให้ความร้อนไม่เพียงพอ และจำเป็นต้องตรวจสอบประเมินด้านการฆ่าเชื้อ
- (5) ตรวจสอบประเมินลักษณะด้านกลิ่น กลิ่นรส และเนื้อสัมผัส ตามแนวทางการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสสำหรับปลาและสัตว์น้ำมีเปลือกในห้องปฏิบัติการ (CAC/GL 31-1999)

10.2.1.2 การตรวจสอบน้ำหนักสุทธิ

- (1) ชั่งน้ำหนักผลิตภัณฑ์ โดยที่ยังไม่เปิดภาชนะบรรจุ
- (2) เปิดภาชนะบรรจุและค่อย ๆ เทส่วนประกอบทั้งหมดที่อยู่ภายในออก
- (3) ชั่งน้ำหนักภาชนะบรรจุเปล่า (รวมฝาภาชนะบรรจุ) หลังจากเทของเหลวและเศษเนื้อที่ติดค้างอยู่ออกแล้ว
- (4) คำนวณน้ำหนักสุทธิ น้ำหนักสุทธิ = น้ำหนักของผลิตภัณฑ์ทั้งภาชนะบรรจุ - น้ำหนักภาชนะบรรจุเปล่า

10.2.1.3 การตรวจสอบน้ำหนักเนื้อปลา

- (1) ก่อนวิเคราะห์ให้เก็บผลิตภัณฑ์ที่อุณหภูมิระหว่าง 20°C ถึง 30°C เป็นเวลาอย่างน้อย 12 ชั่วโมง
- (2) เปิดภาชนะบรรจุและค่อย ๆ เทส่วนประกอบที่อยู่ภายในลงในตะแกรงทรงกลมที่ทราบน้ำหนักแน่นอนแล้ว ซึ่งตะแกรงนี้ทำด้วยสวดซึ่งเป็นตาสี่เหลี่ยมมีขนาดตา $2.8\text{ mm} \times 2.8\text{ mm}$
- (3) เอียงตะแกรงสวดด้วยมุมประมาณ 17 องศา ถึง 20 องศา ปล่อยให้สะเด็ดน้ำเป็นเวลา 2 นาที โดยเริ่มจับเวลาตั้งแต่เทเนื้อปลาลงบนตะแกรง
- (4) ชั่งน้ำหนักตะแกรงพร้อมเนื้อปลา
- (5) คำนวณน้ำหนักเนื้อปลา น้ำหนักเนื้อปลา = น้ำหนักตะแกรงพร้อมเนื้อปลาข้อ (4) - น้ำหนักตะแกรงเปล่า

10.2.1.4 การตรวจสอบน้ำหนักเนื้อที่ล้างแล้วสำหรับผลิตภัณฑ์ที่บรรจุพร้อมซอส

- (1) เก็บผลิตภัณฑ์ที่อุณหภูมิระหว่าง 20°C ถึง 30°C เป็นเวลาอย่างน้อย 12 ชั่วโมงก่อนนำมาวิเคราะห์
- (2) เปิดภาชนะบรรจุและค่อย ๆ เทส่วนประกอบที่อยู่ภายในลงในตะแกรงทรงกลมที่ทราบน้ำหนักแน่นอนแล้ว และล้างซอสที่ติดอยู่บนเนื้อปลาด้วยน้ำอุ่นสะอาดที่อุณหภูมิประมาณ 35°C ถึง 40°C โดยใช้ขวดล้าง (เช่น พลาสติก) ฉีดน้ำอุ่นลงบนเนื้อปลาลงบนตะแกรง
- (3) ล้างเนื้อปลาลงบนตะแกรงด้วยน้ำอุ่นจนกว่าจะหมดซอสที่ติดอยู่ หากจำเป็นให้แยกส่วนประกอบบางอย่างที่ติดอยู่ เช่น เครื่องเทศ, ซีนผัก, ผลไม้ ออกด้วยคีม เอียงตะแกรงสวดด้วยมุมประมาณ 17 องศา ถึง 20 องศา ปล่อยให้สะเด็ดน้ำเป็นเวลา 2 นาที จับเวลาตั้งแต่ล้างซอสบนเนื้อปลาจนหมด
- (4) ชั่งน้ำหนักที่ติดอยู่ที่ก้นตะแกรงด้วยกระดาษชั่งเนกประสงค์ ชั่งน้ำหนักตะแกรงพร้อมเนื้อปลา
- (5) คำนวณน้ำหนักเนื้อปลาที่ล้างแล้ว
น้ำหนักเนื้อปลาที่ล้างแล้ว = น้ำหนักตะแกรงพร้อมเนื้อปลาข้อ (4) - น้ำหนักตะแกรงเปล่า

10.2.1.5 การตรวจสอบรูปแบบของผลิตภัณฑ์

การตรวจสอบรูปแบบของหน่วยตัวอย่างจะต้องทำตามวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้

- (1) เปิดภาชนะบรรจุ และสะเด็ดน้ำจากเนื้อปลา ปฏิบัติตามวิธีปฏิบัติที่ระบุในข้อ 10.2.1.3
- (2) ย้ายเนื้อปลาจากตะแกรงขนาดตา 2.8 mm ลงบนตะแกรงขนาดตา 1.2 cm ที่ทราบน้ำหนักแล้ว พร้อมด้วยภาชนะรองรับ
- (3) แยกชิ้นปลาด้วยช้อนปลายแบน โดยระวังไม่ให้ชิ้นปลาแตก ทำให้เนื้อปลาชิ้นขนาดเล็ก หล่นผ่านตะแกรงลงในภาชนะรองรับ
- (4) แยกเนื้อปลาในภาชนะรองรับเป็นปลาชิ้นขนาดเล็ก ปลาชิ้นย่อย หรือส่วนของปลาที่เหลืออยู่ (paste) ชั่งน้ำหนักแต่ละส่วน
- (5) หากบนฉลากระบุว่าเป็น “ปลาชิ้นขนาดกลาง” ให้บันทึกน้ำหนักตะแกรงพร้อมเนื้อปลา แล้วคำนวณน้ำหนักรวมของปลาชิ้นขนาดใหญ่และปลาชิ้นขนาดกลาง โดยลบน้ำหนักตะแกรงเปล่าออก
- (6) หากบนฉลากระบุว่าเป็น “ปลาชิ้นขนาดใหญ่” ให้แยกปลาชิ้นขนาดกลางออกจากตะแกรงและบันทึกน้ำหนักตะแกรงพร้อมเนื้อปลา แล้วคำนวณน้ำหนักของปลาชิ้นขนาดใหญ่ โดยลบน้ำหนักตะแกรงเปล่าออก

การคำนวณ

- (1) ร้อยละของปลาชิ้นขนาดเล็ก (รวมปลาชิ้นย่อยและส่วนของปลาที่เหลืออยู่) ต่อน้ำหนักเนื้อ

$$\text{ร้อยละของปลาชิ้นขนาดเล็ก} = \frac{\text{น้ำหนักของปลาชิ้นขนาดเล็ก}}{\text{น้ำหนักเนื้อ}} \times 100$$

- (2) ร้อยละของปลาชิ้นขนาดใหญ่และปลาชิ้นขนาดกลางต่อน้ำหนักเนื้อ

$$\text{ร้อยละของปลาชิ้นขนาดใหญ่และปลาชิ้นขนาดกลาง} = \frac{\text{น้ำหนักของปลาชิ้นขนาดใหญ่และปลาชิ้นขนาดกลาง}}{\text{น้ำหนักเนื้อ}} \times 100$$

- (3) ร้อยละของปลาชิ้นขนาดใหญ่ต่อน้ำหนักเนื้อ

$$\text{ร้อยละของปลาชิ้นขนาดใหญ่} = \frac{\text{น้ำหนักของปลาชิ้นขนาดใหญ่}}{\text{น้ำหนักเนื้อ}} \times 100$$

10.2.2 การตรวจวิเคราะห์เคมี

10.2.2.1 การตรวจวิเคราะห์ปริมาณฮีสทามีน

ให้วิเคราะห์ตามวิธีของ AOAC [977.13] ฉบับล่าสุด หรือวิธีอื่นที่ผ่านการยืนยันความใช้ได้ของวิธี (validation) ตามมาตรฐานสากล

10.2.2.2 การตรวจวิเคราะห์สารปนเปื้อน

ให้เป็นไปตามมาตรฐานข้อกำหนดด้านความปลอดภัยสินค้าเกษตรและอาหาร

10.2.3 การตรวจวิเคราะห์จุลินทรีย์

ให้วิเคราะห์ตามวิธีวิเคราะห์ USFDA/bacteriological analytical manual ฉบับล่าสุดหรือวิธีอื่น ที่ผ่านการยืนยันความใช้ได้ของวิธี ตามมาตรฐานสากล

11. ข้อบกพร่อง

ผลิตภัณฑ์ลักษณะดังต่อไปนี้ถือว่ามข้อบกพร่อง

- (1) สิ่งแปลกปลอม

สิ่งที่ปะปนมากับตัวอย่างที่ไม่ใช่ชิ้นส่วนของปลา แม้ไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค แต่สามารถมองเห็นได้ง่าย โดยวิธีการตรวจพินิจด้วยตาเปล่าหรือวิธีการอื่น รวมทั้งการใช้แว่นขยาย และสิ่งแปลกปลอมนั้นแสดงให้เห็นถึงการผลิตที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ดีในการผลิตและสุขาภิบาล

(2) กลิ่นหรือกลิ่นรส

ตัวอย่างมีกลิ่นหรือกลิ่นรสไม่พึงประสงค์ที่คงทนและชัดเจน เนื่องมาจากการเสื่อมคุณภาพ เช่น กลิ่นหืน

(3) ลักษณะเนื้อ

(3.1) เนื้อปลา มีลักษณะนิ่มและมากเกินไป ผิดไปจากลักษณะเฉพาะของชนิดและรูปแบบของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

(3.2) เนื้อปลา มีลักษณะกระด้างมากเกินไป ผิดไปจากลักษณะเฉพาะของชนิดและรูปแบบของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

(3.3) เนื้อปลา มีลักษณะพรุณคล้ายรังผึ้งในปริมาณที่มากกว่า 5% ของน้ำหนักเนื้อ

(4) การเปลี่ยนสี

ตัวอย่างมีสีที่เปลี่ยนไปอย่างชัดเจน มากกว่า 5% ของเนื้อปลา ที่บ่งชี้ให้เห็นถึงการเสื่อมคุณภาพหรือการหืน หรือสีที่เปลี่ยนไปเนื่องจากการเกิดซัลไฟด์ในเนื้อปลา=

(5) สิ่งที่ไม่พึงประสงค์

ตัวอย่างมีผลึกใสของ struvite (magnesium ammonium phosphate crystal) ขนาดยาวมากกว่า 5 mm

12. การยอมรับรุ่นสินค้า

รุ่นสินค้า หมายถึง ปลาทูน่าและโบนิโตในภาชนะบรรจุปิดสนิทที่มีรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ส่วนประกอบ และขนาดบรรจุเป็นอย่างเดียวกัน ที่ผลิตหรือส่งมอบในคราวเดียวกัน

รุ่นสินค้าจะถือว่าเป็นไปตามมาตรฐานฯ นี้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ผลิตภัณฑ์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานฯ นี้ เมื่อรุ่นของผลิตภัณฑ์ที่ตรวจสอบเป็นไปตามเกณฑ์การยอมรับข้อกำหนดเรื่องข้อบกพร่องในข้อ 11 ตามแผนการชักตัวอย่างที่เหมาะสม โดยผลิตภัณฑ์จะต้องผ่านการทดสอบตามวิธีการที่ระบุในข้อ 10

(2) จำนวนทั้งหมดของหน่วยตัวอย่างที่ไม่เป็นไปตามรูปแบบของผลิตภัณฑ์ตามที่ระบุในข้อ 3.3 ต้องไม่เกินจำนวนที่ยอมรับได้ ตามแผนการชักตัวอย่างที่เหมาะสม โดยผลิตภัณฑ์จะต้องผ่านการทดสอบตามวิธีการที่ระบุในข้อ 10

(3) น้ำหนักสุทธิเฉลี่ย หรือ น้ำหนักเฉลี่ยของเนื้อของทุกหน่วยตัวอย่างที่ทดสอบ จะต้องไม่น้อยกว่าน้ำหนักที่ระบุไว้บนฉลาก ทั้งนี้ น้ำหนักในแต่ละภาชนะบรรจุจะต้องไม่น้อยกว่าที่ระบุจนเกินไป

(4) วัตถุเจือปนอาหาร สารปนเปื้อน สุขลักษณะ และเครื่องหมายและฉลากจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดที่ระบุในข้อ 6 ถึงข้อ 9

ภาคผนวก

หน่วย

หน่วย SI และสัญลักษณ์ที่ใช้ในมาตรฐานฯ นี้ และหน่วยที่ SI ยอมให้ใช้ได้ มีดังนี้

ปริมาณ	ชื่อหน่วย	สัญลักษณ์หน่วย
มวล	ไมโครกรัม (microgram)	μg
	มิลลิกรัม (milligram)	mg
	กรัม (gram)	g
	กิโลกรัม (kilogram)	kg
ปริมาตร	มิลลิลิตร (milliliter)	ml
	มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม (milligram per kilogram)	mg/kg
ความยาว	มิลลิเมตร (millimeter)	mm
	เซนติเมตร (centimeter)	cm
พื้นที่	ตารางเซนติเมตร (square centimeter)	cm^2
อุณหภูมิ	องศาเซลเซียส (degree Celsius)	$^{\circ}\text{C}$

หน่วย SI (International System of Units หรือ *Le Système International d' Unités*; SI)